

1784 IN HET HAESEGARS

Uit de Dagboekjes van Philippe-François Lippens, toen 42 jaar oud.

Het is onder de Oostenrijkse tijd dat Keizer Jozef II in 1782 de vergunning gaf om het schorgebied bij het Hazegras in te polderen. De schorre was eigendom van de Hertog van Croy, neef van de keizer, terwijl er nog andere geïnteresseerden aansloten. Hierover kan men uitgebreid lezen in het werk van wijlen Lucien Dendooven over "De Nieuw-Hazegraspolder te Knokke" (1968).

Het gebied besloeg 2.000 gemeten, waarvan 600 met gras begroeid, om in te dijken en het land tegen de zeegolven te beschermen. Een zo groot mogelijke oppervlakte diende drooggelegd om voor landbouw te dienen. Hiertoe werd het plan opgemaakt door Philippe-François Lippens, mede-eigenaar, en door dijkgraaf Lameire van de Hazegraspolder. De dijk zou komen tot de St.-Annakreek ten oosten bij het Zwin en tot boven de brede geul der Paardemarktkreek ten noorden, met een rechte lijn naar het Fort St.-Pol. In 1784 werden de werken uitgevoerd. Hier vangt de geschiedenis aan van de Nieuwe Hazegraspolder, gelegen ten noorden van wat voorheen werd vastgelegd als Hazegraspolder vanaf het Kalf.

Hoe Philippe-François Lippens hier de nieuwe polder van het Hazegras in drie maand en half binnen de dijk bracht, heeft hij zelf in zijn Dagboekjes vastgelegd .

Graaf Leon Lippens, die een der nazaten is van de dijkenbouwer, heeft de voornaamste uittreksels betreffende het Hazegras genoteerd en onze ere-voorzitter bezorgde ze ons voor "Cnoc is ier".

Met het Vlaams van de tijd, de notities van Philippe-François Lippens, in 1784 42 jaar oud, waar zijn vader, geboren 1697 er 87 was.

6 Febr. 1784. Tot Moerbeke op mijn comptoir gewerckt aen differente affairen. Namiddags ontfangen brief van Sijn Excellence den Graeve de Belgicioso par expressen van den Heer President van den Raede van Vlaenderen Dierickx, tot versoek der inspectie van het Haesegars.

27 Febr. Tot Brugge. Ten 7 uren 's morgens par koetse met vier peirden, benevens de landmeter Lameire en mijnen knecht vertrocken naer

het Schorre Haesegars. Diné bij Hendrik Huybens, pachter van het selfde Schorre. De aftekening der dijckagie begonnen. Soupé en logé bij Huybens.

28 Febr. Op het Haesegars de aftekening der nieuwe dijckagie gecontinueert ende geeijndigt, wellcke nieuwe dijckagie valt 1317 $\frac{1}{2}$ roede brugsche maete, groot 726 gemet.

1 Maerte. Tot Brugge bij d'heer Albert de Gheldere. Van hem de 9/16 deelen der Schorre van het Haesegars gekogt voor de somme van 9.000 crt. "is geresolveert den polder het Haesegars te bedijcken ingevolge mijn overgegeven plan acte visitatie en profil, tot welcken bedijckinge ick van alle de gelande gecomitteert ben te executeren". Geresolveert van plancken en wagens en rijshout te koopen.

5 Maerte. Tot Moerbeke op mijn comptoir gewerckt aen differente affairen. Aen Maerten De Wilde besteedt het maecken van 350 schuerwagens met spillen en wielen van of 300 met beslaege wielen en 50 onbeslaegen gerekend aen 2 per stuck. Aen Servais van Laere besteedt 100 waegens met beslaege wielen.

17 Maerte. Tot Brugge, ... "dat ick geheel de dijckagie hebbe aengenomen 't mijnen risque en peryckel te maeken, volgens plan en besogne den 1 Maerte 1784.

18 Maerte. Tot het Haesegars, ... afsteken het emplacement der grootte Sluijse.

23 Maerte. Tot Gent bij den President van de Raede in Vlaenderen. Hem te handt gesteld een memorie tot bekomen vrijdom van inkomende rechten causa Haesegars.

28 Maerte. Zondag. Tot Moerbeke te kercke. Met eenige aerbeyders gesproken om naer het Haesegars te gaen werken. Aen hun gesegt dat den loon was eenen gulden per schaft van den geheelen dijck op te reijden, besoden, enz.

30 Maerte. Ten 3 uren op het Haesegars. Dan bij mijn volck, die hendent begonnen waeren, killspitten te maeken voor de dijckagie. Logé bij baes Huybens op de stelle.

31 Maerte. ... Het peyl der hoogte van mijn dijckagie genomen die overal moet hoog sijn 8 voeten, putsche maete. Logé bij Hendrick Huybens op de stéllé.

2 April. Op het schorre alsvooren de afstekinge gecontinueert en een het volck besteedt den dijck te maeken à 22 per schaft, 10 stuivers voor de spoede en een ancker genever voor elcke ploeg.

19 April. Alles in goede orde gevonden. In den bosch doen uitkappen eenige kodden voor keeten te bouwen. Dan een eenige nieuwe ploegen volck werck aangewesen. Logé bij Huybens op de stelle.

21 April. ... Zijnde stormweer en regen als wanneer maer weynigen tijd hebben konnen werken. Diné op de stelle. Namiddags begonst den moortel te maeken voor mijne keete.

24 April. Op het Haesegars bij mijn volck op de dijckagie die door het quaed weder alsvooren zijn belet te wercken. Met de brouwer van St Anne gesproken om bier op het werck te leveren een 5 par tonne.

25 April - Zondag. Naer de Cnock te kercke. Diné op de stelle. Namiddags mij geemuseerd met lesen en schrijven.

12 tot 20 Meye. Tot het Haesegars. Alles in goede orde bevonden.

20 Meye - O.H. Hemelvaart. Naer Westkapelle naer de vroegmisse dan op het Haesegars voor de eerste reyse in mijn nieuwe keete. Logé op de stelle.

21 Meye. Beginnen stellen profilen van hoogte tot formeren den dijck welcke hoogte ick gehaald hebbe uijt de kruijnen van den dijck van de Godefroid Polder.

7 Juni. Tot Moerbeke, ten 9 uren 's morgens par mijne chaise vertrocken naer het Haesegars. Ten 3 uren namiddags aldaer gearriveert en alles in goede orde bevonden. Logé in mijn keete.

9 Juni. Een van Maercke en mijn werckvolck aangewesen waar hij de soden moet steken een den duijn.

12 Juni. In mijne dijckagie den geheelen tour gedaen ende alles in orde bevonden. Namiddags de visite gedaen langs het werck bij het Sluysche Gat en de Sluijsput.

20 Juni. - Zondag. Op mijn dijckagie te kercke.

23 Juni. 'smorgens vroeg in het groot gat. Den plasbarm van ebbe beginnen leggen ter breedte van twee laaghen.

25 Juni. Namiddags met mijne vrouwe de wercken van de dijckagie geweest besigtigen.

27 Juni. - Zondag. In den Polder Haesegars te kercke. Diné in mijne

keete. Namiddags met de bolle gespeelt in mijne keete.

12 Juli. Op het Haesegars met 4 ploegen gereden in het groot gat, en alles aengelegt om morgen te kunnen sluyten. Namiddags alsvooren op het werck gecontinueert.

13 Juli. Ten 2 uren 's morgens met 7 ploegen ofte 24 spaeden begonnen het groot gat te sluijten. Ten 5 uren het waeter gedempt en gereden tot den 10 uren als wanneer het waeter begon te vallen, sijnde den dam alsdan $1\frac{1}{2}$ à 2 voeten boven het waeter. Diné in mijne keete. Ten 3 uren namiddags den nieuwen dam met alle het volck begonst te verswaeren tot des avonts ten 8 uren.

14 Juli. In het Haesegars de geheele dijckagie rond gewandelt met den Baes van Marcke. Aen hem het noodige g'ordonneert. Namiddags op het werck. Des avonts aen Jacobus Haentjens aenbesteed het bezoden van de bestedinge aen 16 stuivers per vierkante roede.

15 Juli. Ten 7 uren 's morgens uijt het Haesegars vertrocken per mijne chaise. Logé te Moerbeke.

29 Juli tot 5 Aug. Alle verstevingen en de metinge van de polder gecontinueert, en de dijckagie gevisiteerd, oock g'ordonneert den santen berm van het groot gat op te trecken.

5 Aug. Des namiddags is mijn Vaeder gearriveerd (87 jaer). Met hem den tour van het werck gedaen. Soupé en logé in mijn keete met Vaeder.

In October. Aen Baes van Marcke aengewesen de kleijne defecten aen de dijckagie te herstellen. De ouden plancken verkocht voor 15 stuivers en de waegens voor 30 st. ieder.

5 Nov. "Geresolveert de vercaevelinge Haesegars op morgen te doen".

8 Nov. Ten 2 uren 's morgens is den baes Hubers ons komen opkloppen seggende dat de hollanders langs Sluijs hadden waeter gesteken. Dan seffens met de soldaten en werckvolck de gaeten en rabotten gestopt om alle communicatie met het zeewaeter afte snijden, dus dat het waeter niet verder en kan komen als tegen de linie van Reijgaertsvliet.

* * * *

Dit reusachtig werk was op 1 april aangevangen en op 13 juli voltooid inbegrepen het sluiten van het groot gat (Hazegraskreek) en het bouwen van de grote Sluijs (Burkeldijk nabij Godefroid Polderdijk). Dus in 3 maand en half. Op zijn risquen en perikelen. Moet men kunnen!